

TANTÁRGYI ADATLAP

Gazdaságföldrajz és geopolitika

BMEGT42A100

I. TANTÁRGYLEÍRÁS

1. ALAPADATOK

Tantárgy neve

Gazdaságföldrajz és geopolitika

Azonosító

BMEGT42A100

A tantárgy jellege

kontaktórák tanegység

Kurzustípusok és óraszámok

<i>Típus</i>	<i>óraszám</i>
Előadás	4
Gyakorlat	0
Laboratórium	0

Tanulmányi

teljesítményértékelés
(minőségértékelés)

típusa

félévközi
érdemjegy

Kreditszám

5

Tantárgyfelelős

Neve *Beosztása* *Email címe*

Dr. Buzási Attila egyetemi docens buzasi.attila@gtk.bme.hu

Tantárgyat gondozó oktatási szervezeti egység

Környezetgazdaságtan és Fenntartható Fejlődés Tanszék

A tantárgy weblapja

edu.gtk.bme.hu

A tantárgy oktatásának nyelve

magyar (HU)

A tantárgy tantervi szerepe, ajánlott féléve

Szak: **Nemzetközi gazdálkodás alapszak BA**

Tantárgy szerepe: **Kötelező**

Ajánlott félév: **2**

Szak: **Nemzetközi gazdálkodás alapszak 2022/23/1 félévtől**

Tantárgy szerepe: **Kötelező**

Ajánlott félév: **2**

Közvetlen előkövetelmények

Erős Nincs

Gyenge Nincs

Párhuzamos Nincs

Kizáró feltételek Nincs

A tantárgyleírás érvényessége

Jóváhagyta a Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar Kari Tanácsa (2023.03.29.) az 580251/13/2023 iktatószámon hozott határozatával, amely érvényes 2023.03.29-től.

2. CÉLKITŰZÉSEK ÉS TANULÁSI EREDMÉNYEK

Célkitűzések

A tárgy célja, hogy a hallgatók átfogó ismeretekkel rendelkezzenek a gazdaság kiemelt földrajzi adottságairól, problémáiról, ismerjék ezek kezelési lehetőségeit, a magyar és a globális világban. Emellett ismerjék a világgazdaság területi szerveződését, a valós és virtuális összefüggéseit a világgazdaság szempontjából, a stratégiai földrajzi helyek fontosságát a 21. század világgazdaságában. A tárgy célja a hagyományos (ún. ortodox) és az új szemléletű (ún. kritikai) geopolitikai irányzatok bemutatása és szintézise elméleti síkon és a „gyakorlatban” is alkalmazva, napjaink kiemelt nemzetközi politikai eseményeinek elemzése alapján. A tantárgy célja továbbá bemutatni a geopolitikai gondolkodás kialakulását, lényegét, területi szemléletét és legfőképpen az ortodox geopolitikai tudományterület fő képviselőinek fő műveit.

Tanulmányi eredmények

Tudás

1. Ismeri a világgazdaság és a világpolitika működésének alapjait, főbb területi jellemzőit.
2. Kiemelten a nagyhatalmi geopolitikai/geoökonómiai stratégiák jelentőségét és ezek hatását a globális, a megaregionális térségi szintekre és a nemzetállami folyamatokra.
3. Továbbá érti a geopolitika alapfogalmait és képes értelmezni ezek hatását a világ gazdasági és politikai rendszerére.

Képesség

1. Képes bemutatni egyes regionális földrajzi jellemzőket a tanultak alapján.
2. Képes a főbb regionális gazdasági-társadalmi problémák megértésére, az összefüggések keresésére (okok, főbb folyamatok, következmények, megoldási lehetőségek).
3. Képes értelmezni a nagyhatalmi geopolitikai stratégiákat, képes elemezni a „hard power, a „soft power” és a gazdasági úton történő hatalomgyakorlás legfontosabb elemeit.
4. Fel tudja mérni azt, hogy mindezek milyen hatással vannak az alacsony és közepes jövedelmű országokra.

Attitűd

1. Szakszerűen tudja értelmezni a világgazdasági és világpolitikai folyamatok lokális hatásait, adott világgazdasági és világpolitikai helyzet jelentőségét.
2. A későbbiekben aktív munkavállalási éve során és felelős értelmiségiként is képes lesz arra, hogy reálisan értelmezze az aktuális világgazdasági és világpolitikai híreket.
3. Önállóan tudja gyarapítani gazdaságföldrajzi és geopolitikai tudását a későbbiekben.

Önállóság és felelősség

1. Képzettségének megfelelő szakterületén mindig felelőséggel tudja felmérni az aktuális világgazdasági és világpolitikai események munkahelyére történő hatásait.
2. Ennek révén munkahelyét el tudja helyezni a nemzetközi térben, s döntéshozóként felelőséggel tudja munkahelyének működését különböző térségi szinteken pozicionálni.
3. Képes a regionális földrajzi ismeretek önálló alkalmazására, a problémák léptékének, összefüggéseinek felismerésére, kiemelt földrajzi témák, kihívások feltárása esetén megoldások, javaslatok összeállítására.

Oktatásmódszertan

Előadások, problémafelvetések, kommunikáció írásban és szóban, IT eszközök és technikák használata, opcionális önállóan és csoportmunkában készített feladatok, tervek készítése.

Tanulástámogató anyagok

- Az előadások prezentációinak anyaga, amely a megfelelő időpontban a hallgatók által hozzáférhetővé válik.
- Bernek Á. (2015) Régiók, térségek a globális világban. In: Blahó A. - Czákó E. – Poór J. (szerk.) Nemzetközi menedzsment. Akadémiai Kiadó, Budapest. pp. 59-78.
- Bernek Á. (2014): 21. századi geopolitikai stratégiák – Az ortodox geopolitika újjászületése és az egyre fokozódó biztonsági kockázatok. Nemzetbiztonsági szemle, II. évf. 3. szám, (HU ISSN 2064-3756) pp. 18-46.
- Bernek Ágnes (2018): Közép- és Kelet-Európa a 21. század geopolitikai/geoökonómiai stratégiáiban. A 20. század Nyugat és Kelet közötti ütközőzónájától a 21. század eurázsiai hídtérségéig. Akadémiai Kiadó, Budapest. ISBN:978-963-454-198-1
- Bernek Á. (2015): The „Grand Chessboard” of the 21st Century Geopolitical Strategies of the Multi-polar World. Nemzetbiztonsági Szemle/National Security Review MMXV. III. évf. Különszám/2015 – Special Issue/2015 (HU ISSN 2064-3756) pp. 5-28.
- Agnes Bernek (2021) Geopolitics of Central and Eastern Europe in the 21st Century. From the Buffer Zone to the Gateway Zone. Peter Lang GmbH, Berlin. 239.p. ISBN: 978-3-631-81915-9. ISSN: 2199-028X.
- Dövényi Z. (szerk.) (2012). A Kárpát-medence földrajza. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1351 p.
- Golobics P. (2002). A világgazdaság kialakulásának folyamata és jelenlegi térszerkezete. In: Tóth J. (szerk.): Általános társadalomföldrajz I. Dialog-Campus Kiadó. Budapest-Pécs.
- Próbáld F.- Gábris Gy.- Szabó P. (szerk.) (2012): Európa regionális földrajza 1-2.. ELTE Eötvös Kiadó. Budapest. ISBN: 9789634633198
- Próbáld F.- Horváth G.- Szabó P. (szerk.) (2008): Ázsia regionális földrajza. ELTE Eötvös Kiadó. Budapest ISBN: 9789632840215
- Próbáld F. (szerk.) (2005): Amerika regionális földrajza. Trefort Kiadó ISBN: 9789634462972
- Próbáld F. (szerk.) (2002): Afrika és a Közel-Kelet földrajza. ELTE Eötvös Kiadó. Budapest ISBN: 9789634635888

II. TANTÁRGYKÖVETELMÉNYEK

A TANULMÁNYI TELJESÍTMÉNY ELLENŐRZÉSE ÉS ÉRTÉKELÉSE

Általános szabályok

A 2.2. pontban megfogalmazott tanulási eredmények értékelése: a félév közben elsajátított kompetenciák összegző értékelésére szolgáló cselekmények (2 zárthelyi dolgozat);

Teljesítményértékelési módszerek

Összegző tanulmányi teljesítményértékelés: a tantárgy és tudás, képesség típusú kompetenciaelemeinek komplex, írásos értékelési módja zárthelyi dolgozat formájában. A dolgozat az elsajátított ismeretek felmérésére és azok alkalmazására fókuszál, így a probléma felismerést és -megoldást helyezi a középpontba. Az értékelés alapjául szolgáló tananyagrészt a tantárgy előadói határozzák meg, mindkét zárthelyi dolgozat esetén a rendelkezésre álló munkaidő 90 perc. Mindkét zárthelyi dolgozatot legalább 50%-ra kell teljesíteni a tárgy sikeres teljesítéséhez.

Szorgalmi időszakban végzett teljesítményértékelések részaránya a minősítésben

- 1. összegző tanulmányi teljesítményértékelés: 50
- 2. összegző tanulmányi teljesítményértékelés: 50
- összesen: 100

Vizsgaelemek részaránya a minősítésben

Az aláírás megszerzésének feltétele, az aláírás érvényessége

-

Érdemjegy-megállapítás

Jeles	90
Jeles	85-89
Jó	73-84
Közepes	61-72
Elégéséges	50-60
Elégtelen	0-49

Javítás és pótlás

1) Az összegző tanulmányi teljesítményértékelések első alkalommal a pótlási időszakban díjmentesen pótolhatók, javíthatók. Javítás esetén az új eredmény a régit minden esetben felülírja. 2) Amennyiben az 1) pont szerinti pótlással sem tud a hallgató elégtelentől különböző érdemjegyet szerezni, úgy – szabályzatban meghatározott díj megfizetése mellett – második alkalommal ismételt kísérletet tehet az eredményes teljesítésre.

A tantárgy elvégzéséhez szükséges tanulmányi munka

részvétel a kontakt tanórákon	48
félévközi készülés órákra	20
felkészülés a teljesítményértékelésekre	30
kijelölt írásos tananyag önálló elsajátítása	12
félévközi önálló elemzési feladat	40
összesen	150

A tantárgykövetelmények jóváhagyása és érvényessége

A Kari Hallgatói Képviselőtestület véleményezése után jóváhagyta dr. Lógó Emma oktatási dékánhelyettes 2023.03.13-án. Érvényes 2023.03.13-tól.

III. RÉSZLETES TANTÁRGYTEMATIKA

TEMATIKAI EGYSÉGEK ÉS TOVÁBBI RÉSZLETEK

A félévben sorra vett témák

A 2.2. pontban megfogalmazott tanulási eredmények eléréséhez a tantárgy a következő tematikai blokkokból áll. Az egyes félévekben meghirdetett kurzusok sillabuszaiban e témaelemeket ütemezzük a naptári és egyéb adottságok szerint.

- 1 A világgazdaság főbb elméleti kérdései és kialakulása. A világgazdaság fejlődéstörténete.
- 2 A II. világháború utáni multipoláris világgazdaság. Az európai centrum: Európai Unió.
- 3 Az európai félperiféria: Kelet-Európa és a Balkán. Az észak-amerikai centrum. Az amerikai félperiféria: Latin-Amerika.
- 4 A távol-keleti centrumtértség. Az Iszlám Világ.
- 5 Világgazdasági perifériák: Dél-Ázsia és Fekete-Afrika.
- 6 A Kárpát-medence gazdasági régiói, kultúrtájai és közigazgatási térfelosztásai, régiói.
- 7 A geopolitika alapfogalmai, gondolkodásmódja és a stratégiai területek jelentősége
- 8 A geopolitika fejlődéstörténete a 19. századtól a 21. századig
- 9 A geopolitika, mint geoökonómia
- 10 A geopolitika, mint a nagyhatalmi geostratégiák értelmezése
- 11 Ütközőállamok és ütközőzónák – elméleti és aktuálpolitikai értelmezés
- 12 A jelenlegi legfontosabb ütközőállamok geopolitikai elemzése

További oktatók

Dr. Bernek Ágnes tudományos főmunkatárs, Neumann János Egyetem, Eurázsia Központ, Geopolitikai Kutatócsoport bernek.agnes@uni-ne
Dr. Ballabás Gábor geográfus, óraadó, BME GTK Környezetgazdaságtan és Fenntartható Fejlődés Tanszék ballabasg@gmail.com

A tantárgykövetelmények jóváhagyása és érvényessége

A Tantárgyi adatlap I. és II. részén túli III. részét az érintett szak(ok) szakfelelőse(i)vel való egyeztetés alapján az 1.8. pontban megjelölt Környezetgazdaságtan és Fenntartható Fejlődés Tanszék vezetője hagyja jóvá.